

Bu proje Avrupa Birliđi tarafından
finanse edilmektedir.

**“TÜRKİYE VE AB ARASINDA OTOMOTİV SEKTÖRÜNDE
FIRSATLAR BULMAK VE KÖPRÜLERİ KURMAK”
TEBD/019 PROJESİ**

FİKRİ VE SINAİ MÜLKİYET HAKLARI

POLISH CHAMBER OF COMMERCE

FİKRİ VE SİNAİ MÜLKİYET HAKLARI

2019 yılında Ticaret Bakanlığımız tarafından yapılan tanımı ile fikri ve sinai mülkiyet hakları “Telif Hakları veya Fikri haklar diye de anılan “Fikri Mülkiyet”, bir eser üzerinde sahip olunabilecek maddi ve manevi hakların tamamını ve komşu haklarını ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır. Diğer bir deyişle, fikri mülkiyet, kullanımı serbest bırakılan ya da belirli ölçütlerle kısıtlanan, bir kişi, bir kurum ya da kuruluşa ait olan bir fikir ürünüdür.

Yine Ticaret Bakanlığımız tarafından 2019 yılında yapılan tanımına göre Sinai Mülkiyet “sanayide ve tarımdaki buluşların, yeniliklerin, yeni tasarımların ve özgün çalışmaların ilk uygulayıcıları adına; ticaret alanında üretilen ve satılan malların üzerlerindeki üretici veya satıcısının ayırt edilmesini sağlayacak işaretlerin sahipleri adına tescil edilmesini ve böylece ilk uygulayıcıların ürünü üretme ve satma hakkına belirli bir süre sahip olmalarını sağlayan gayri maddi bir hak” olarak tanımlanır.

Fikri ve Sinai Mülkiyet Hakları Grupları

Genel geçer kabul gören şekliyle fikri ve sinai mülkiyet hakları temel olarak yedi grup içinde ele alınmaktadır. Bu yedi temel grup temel olarak şu şekilde ayrılır:

- Fikir-Sanat eserleri
- Entegre Devre Topografyaları
- Yeni Bitki Çeşitleri Üzerindeki İslahçı Haklar
- Patent
- Endüstriyel Tasarım
- Coğrafi İşaretler
- Marka

Fikri ve Sınai Mülkiyet Haklarının Gerekliđi ve Önemi

Fikrî mülkiyetin korunması yeniliklerin teşvikini, sürdürülebilir ekonomik gelişmeyi teşvik etmektedir. Başka bir ifadeyle yeni buluşların oluşması için gerekli olan arz ortamını yaratmaktadır. (Parlak yıldız, Güvel, 2015)

- Fikri mülkiyet hakları, yenilik teşvikini hem sanayi içinde hem de sanayiler arasında arttıracak buluşların yayılmasını sağlamaktadır.
- Fikri mülkiyet hakları, yatırımları teşvik etmektedir.
- Fikri mülkiyet hakları, bilgi ekonomisinin gelişmesi için fikrî mülkiyet yararlarının güvence altına alınmasını sağlamaktadır.
- Fikri mülkiyet hakları, ticari olduğu ve transfer edilebildiği için yeni pazarların oluşmasını sağlamaktadır.
- Fikri mülkiyet hakları, bilim ve yenilik teşvikinin bir araya gelmesinde önemli rol oynamaktadır.

Tüm bu sıralanan maddelere ek olarak günümüzde faaliyet göstermekte olan, çok uluslu ve yüksek gelirli firmaların ve bu firmalara ait gelirlerin gayri maddi (fikri) varlıklarının değeri fiziki varlıklarının çok üzerindedir. Fikri Haklar henüz bilançolarda aktifler arasında gösterilememekle beraber, dipnotlarda, nazım hesaplarda gösterimi yaygındır.

PATENT

Patent nedir?

Türk Dil Kurumu'nda yer alan anlamı ile patent, "buluş belgesi, uyuğuunu belirten belge" anlamına gelmektedir. Patent ile ilgili bir diğer tanım ise "buluş sahibinin izni olmadan başkalarının buluşu üretmesini, kullanmasını veya satmasını belirli bir süre boyunca engelleme hakkı verilmesidir". Patent'i alınmış bir buluş, tıpkı işle ilgili alınıp, satılabilen, kiralanıp, kiraya

verilebilen diğler mallar gibi buluş sahibinin mülkiyeti hakkına gelir. Bulul için alınan patent yalnızca patent'in alındığı ülkede koruma sağlamaktadır.

Bir buluşun patentlenebilmesi ve patent ile korunabilmesi için üç ana kriter mevcuttur. Bu iç ana kriter şu şekildedir: 1) Yenilik, 2) Teknikte uzman kişiye aşikar olmama ve 3) Sanayiye uygulanabilirlik. Patent başvuru esnasında özellikle birinci ve üçüncü kriterler dikkate alınmasına rağmen tüm bu özellikleri sağlayan bir buluşun patent alabilmesi çok daha kolaydır.

1) Yenilik: Herhangi bir tekniğin bilinen durumuna dahil olmayan buluş yeni olarak kabul edilir. Tekniğin bilinen durumu; patent başvurusunun yapıldığı tarihten önce, buluş konusunda dünyanın herhangi bir yerinde toplumca erişilebilir yazılı veya sözlü tanıtım, kullanım veya bir başka yolla açıklanan bilgilerden oluşur. Patenti alınmak istenen buluş, bu mevcut tekniklerden farklılık sağlıyorsa yeni kabul edilir ve patent almak için önemli kriterlerden birisini sağlamış duruma gelir.

2) Teknikte uzman kişiye aşikar olmama: Patenti alınmak istenen buluş, ilgili olduğu teknik alandaki bir uzman tarafından, tekniğin bilinen durumundan aşikar bir şekilde çıkarılamayan bir faaliyet sonucu gerçekleşmiş ise, tekniğin bilinen durumunun aşıldığı kabul edilir.

3)Sanayiye uygulanabilirlik: Buluş, tarım dahil sanayiinin herhangi bir dalında üretilebilir veya kullanılabilir nitelikte ise, sanayiye uygulanabilir olduğu kabul edilir. Eğer bu kriter de sağlanırsa patent için en önemli kriterlerden bir diğeri daha sağlanmış olur.

Patent Çeşitleri

1) **İncelemeli Patent:** İncelemeli Patent 20 yıla kadar koruma sağlar, tescil süreci ortalama 2-3 yıl sürer. Patent bir araştırma raporuna dayanılarak verilir. Koruma sağlayan 20 yıl sonunda otomatik olarak ya da isteğe bağlı şekilde uzatılamaz.

2) **Faydalı Model Patent:** Bu yöntem ile patentlenen buluşlarda 10 yıla kadar koruma sağlanır ve tescil süresi ortalama 1 yıldır. Tıpkı incelemeli modelde olduğu gibi bu modelde de koruma sağlanan yıllar sonrasında süre uzatılmaz. Faydalı model koruması elde etme işlemlerinin basit ve ucuz olması dolayısıyla özellikle küçük ve orta ölçekli sanayicilerimizin ve araştırma kuruluşlarımızın ilgisini çekmektedir. Bu sistemde araştırma raporu ve inceleme raporu istenmez.

MARKA TESCİLİ

Marka nedir?

Marka, bir işletme tarafından üretilen mal/hizmetleri, diğer işletmeler tarafından üretilen mal/hizmetlerden ayırt etmeyi sağlayan işarettir. Diğer markalardan ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen şekiller, sözcükler, harfler, sayılar ürünlerin biçimleri veya ambalajların şekilleri, logolar ve bunların kombinasyonları kişi adları ve tüm bunlara ilave olarak belirli bir renk, ticari amaçlarla üretilmiş belirli bir koku, ve bir melodi dahi bir marka olarak tescil edilebilir. Marka tescilleri her konu ile ilgili olarak belirli tescil sınıflarında yapılır. Örneğin: makine tescilleri 7. Sınıfta yapılırken elektrik elektronik ve yazılımlar 9. Sınıfta incelenir ve kabul edilir. Marka tescil belgesinin geçerlilik süresi 10 yıldır.